

INFORMACIJOS

VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKININKYSTĖS METODINĖ BIBLIOTEKA

Aurelija Striogenicė

Bibliotekininkystės metodinė biblioteka (BMB) yra įsikūrusi Komunikacijos fakultete prie Bibliotekininkystės, Knygotyros, Informacijos sistemų, Komunikacijos ir informacijos teorijos katedrų. Nuo pat aukštojo bibliotekininkų rengimo respublikoje pradžios Vilniaus universitete, Bibliotekininkystės katedroje viena iš opiausių problemų buvo speciali profesinės literatūros biblioteka, kuri sudarytų mokymo proceso ir mokslinio darbo bazę. Mokomosios literatūros stygius padidėjo Bibliotekininkystės ir Mokslinės informacijos katedroms persikėlus į rūmus Antakalnyje, nutolus nuo miesto centre esančių bibliotekų. Bibliotekininkystės katedroje susidarė tvirta nuomonė mokymosi vietoje įkurti profesinės literatūros biblioteką. VU mokslinė biblioteka pritarė šiai idėjai. 1987 m. rudenį tam tikslui skirta viena auditorija. VU mokslinė biblioteka kuriamai bibliotekai perdavė bibliotekininkystės literatūrą, buvusią fizikos fakulteto skaitykloje. Nemaža knygų ir periodinių leidinių perdavė Lietuvos technikos biblioteka ir VU informacijos problemų tyrimo laboratorija. 1989 m. pabaigoje BMB fondas pasipildė 760 egz. specialios literatūros iš VU mokslinės bibliotekos buvusio Metodikos skyriaus. Bibliotekos fondą taip pat papildė dėstytojų dovanotos knygos. Neseniai M. Mažvydo nacionalinė biblioteka gavo knygų siuntą iš Čikagos. Jos dalį padovanojo BMB.

1989 m. sausio mėn. 1 d. BMB fondą sudarė 9721 leidinys. Iš jų – 7201 egz. vadovėlių, 2520 egz. – mokslinių knygų. Bibliotekoje skaitė 783 skaitytojai. Buvo sisteminis ir abėcėlinis katalogai, periodikos, diplominių darbų kartotekos. Tačiau realiai tuo metu buvo galima

naudotis tik sisteminiu katalogu ir periodikos kartoteka. 1991 m. sausio mėn. 1 d. bibliotekos fondą sudarė 13587 leidiniai. Šiuo metu joje skaito 923 skaitytojai. Iš jų 869 studentai ir 54 VU darbuotojai. Laipsniškai kaupiant fondus, susidarys bazė doktorantams ir kitiems moksliniams darbuotojams.

Formuojant BMB fondą, yra nemažai sunkumų. Pastaruoju metu keičiasi mokymo planai, įvedamos naujos disciplinos. Nors bibliotekos fondas buvo nuolat papildomas nauja literatūra, tačiau kai kurių leidinių, reikalingų studentams mokytis, stokojame. Biblioteką siekiama sutvarkyti taip, kad kiekvienas studentas nuo pirmojo kurso čia pradėtų savo praktinio darbo kelią. Specifinis BMB uždavinys – bibliotekininkystės ir bibliografijos bei informologijos specialybės studentų mokymo proceso tobulinimas. Tai bibliotekoje daroma taikant naujas technologijas. Bibliotekos automatizavimas neprieštarauja ir VU mokslinės bibliotekos interesams. Siekta, kad BMB būtų specialybės (ir fakulteto) automatizuotos bibliotekos modelis.

Nuo 1988 m. kovo mėn. BMB pradėjo veikti du videoterminalai, prijungti prie VU skaičiavimo centre esančio kompiuterio EC 1061. Visų pirma buvo pradėti kurti mokslinių publikacijų, diplominių darbų, specialybės terminų tezaurų ir kt. posistemiai.

1990 m. pavasarį pradėtas sudaryti kompiuterinis katalogas. Pagrindiniame kompiuterizuotos bibliotekinės technologijos kūrimo etape svarbų vaidmenį atlieka tradicinės bibliotekinės technologijos procesų tobulinimas. Todėl buvo tvarkomi abėcėlinis ir sisteminis katalogai.

Literatūros įvedimas į kompiuterinį katalogą reikalauja nemažų darbo sąnaudų, todėl ne visų fonde esančių knygų bibliografiniai įrašai įvedami į kompiuterį. Dalį fondo sudaro pasenusio turinio leidiniai, todėl atrenkama tik aktuali mokymosi procesui literatūra. Atlikus fondo analizę, naudojantis specialybės terminų tezauru, kiekvienam atrinktam leidiniui priskiriami deskriptoriai. Jie surašomi pagrindinės sisteminio katalogo kortelės antroje pusėje. Galutiniame darbo etape informacija iš kataloginės kortelės įvedama į kompiuterį. Kiekvienam bibliografiniam įrašui skiriamas eilės numeris, parodantis įrašo vietą kompiuteriniame kataloge. Įrašo numeris užrašomas kataloginėje kortelėje ir kiekviename leidinio egzemplioriuje šalia šifro.

Kuriant kompiuterinį katalogą, dalyvauja bibliotekininkystės ir bibliografijos bei informologijos specialybių I–V kurso studentai. Jie atlieka ikimašininio dokumentų apdorojimo operacijas (sisteminai, priskiria reikšminius žodžius ir kt.) ir suveda įrašus į kompiuterį. Įrašus redaguoja bibliotekos darbuotojas ir atsakingas dėstytojas. Darbo metu studentai gauna teorinių ir praktinių žinių darbui su informacijos paieškos sistema. Šiuo metu jau užpildyta didžioji katalogo dalis. Po to jis bus papildomas tik naujai gautų leidinių bibliografiniais įrašais.

• 1990 m. bibliotekoje gautas personalinis kompiuteris "Iskra-1030". Sukurta skaitytojų aptarnavimo sistema BIBLIO, turinti du pagrindinius meniu: informacinį ir darbo. Pirmasis leidžia peržiūrėti ekrane dominančią informaciją, nedarant pakeitimų duomenų bazėje. Antrasis meniu įgalina atlikti skaitytojų aptarnavimo, kontrolės bei duomenų bazės koregavimo darbus.

Šiuo metu dirbama su duomenų bazės aptarnavimo programomis. Į personalinį kompiuterį įvedami skaitytojų formuliarių duomenys ir leidinių bibliografiniai aprašai. Nuo 1991 metų rudens kompiuteryje yra rengiamas periodikos katalogas. Tai leidžia nuosekliai kompiuterizuoti svarbiausius technologinius bibliotekos procesus.

VILNIUS UNIVERSITY METHODOICAL LIBRARY OF LIBRARIANSHIP

S u m m a r y

This library was founded in 1987. The first books were received from the main University library and Lithuanian Technical library. In 1991 its stock contained 15.000 volumes. At that time the library had about 1.000 readers.

The article describes library stock, acquisition, processing, circulation, main trends of automation. Students take active part in all those activities, especially dealing with library automation.